

ผลกระทบการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน ด้านอำเภอเชียงของ
ที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่นภายใต้การเตรียม
สู่ประชาคมอาเซียน

อัมราภรณ์ ศรีกาญจนพัฒน์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤษภาคม 2555

๖๐๐ ๕๕๕๗๕๒

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250737

**ผลกระทบทการค้าขายแดนภาคเหนือตอนบน ด้านอำเภอเชียงของ
ที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่นภายใต้การเตรียม
สู่ประชาคมอาเซียน**

อัมราภรณ์ ศรีกาญจนพัฒน์

**การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาดุษฎีบัณฑิตปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต**

**บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤษภาคม 2555**

ผลกระทบท่าขายแดนภาคเหนือตอนบน ด้านอำเภอเชียงของที่มีต่อ
ภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่นภายใต้การเตรียมสู่ประชาคมอาเซียน

อัมราภรณ์ ศรีกาญจนพัฒน์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
ผศ.วสันต์ สิริพุด

.....กรรมการ
ผศ.ดร.นีสิต พันธมิตร

.....กรรมการ
ผศ.ดร.ไพรัช กาญจนการุณ

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผศ.ดร.นีสิต พันธมิตร

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ผศ.ดร.ไพรัช กาญจนการุณ

1 พฤษภาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ผศ.ดร.นิสิต พันธมิตร ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำและคำปรึกษา ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา อีกทั้งให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านอย่างดียิ่ง รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งผู้เขียนขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ผศ.ดร.ไพรัช กาญจนการุณ กรรมการค้นคว้าแบบอิสระ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่อการศึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ที่เกิดขึ้น อันส่งผลให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณาจารย์รับเชิญทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ ขอขอบคุณข้าราชการ เจ้าหน้าที่ตลอดจนบรรณารักษ์ ห้องสมุดของคณะเศรษฐศาสตร์ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือบริการประสานงานค้นคว้าเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและข้าราชการที่ดูแลเกี่ยวกับการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผู้ประกอบการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้หวังว่าการค้นคว้าแบบอิสระในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และแนวทางให้กับผู้ที่สนใจศึกษาการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย หากมีสิ่งใดบกพร่องหรือไม่ สมบูรณ์ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

อัมราภรณ์ ศรีกาญจนพัฒน์

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

ผลกระทบการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน ด้านอำเภอ
เชียงของที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่นภายใต้การเตรียมผู้
ประชาคมอาเซียน

ผู้เขียน

นางสาวอัมราภรณ์ ศรีกาญจนพัฒน์

ปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผศ.ดร.นิสิต พันธมิตร

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผศ.ดร.ไพรัช กาญจนการุณ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

250737

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่น ด้านการค้าและการลงทุน ของผู้ประกอบการค้าผ่านด่านอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้การเตรียมผู้ประชาคมอาเซียนและศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ และอุปสรรคของการค้าชายแดนไทย-ลาว ของอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภายใต้การเตรียมผู้ประชาคมอาเซียน

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารจากแหล่งต่างๆและข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชน และผู้ประกอบการค้า รวม 30 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงและนำเสนอด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน ด้านอำเภอเชียงของที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจท้องถิ่นภายใต้การเตรียมผู้ประชาคมอาเซียน มีแนวโน้มด้านการค้าและการลงทุน รวมทั้งโอกาสด้านการพัฒนาขยายการค้าการลงทุนกับเมืองห้วยทราย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีแนวโน้มสูงขึ้น ตลอดจนมาตรการของภาครัฐบาลและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับการส่งเสริมการลงทุนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของภาคธุรกิจในพื้นที่อำเภอเชียงของและเขตเมืองห้วยทราย

Independent Study Title Impact of Northern Border Trade on Chiang Khong District on Local Economy for Under the ASEAN Community Preparation

Author Miss.Ammaraporn Srikanjanapat

Degree Master of Economics

Independent Study Advisory Committee

Asst.Prof.Dr.Nisit Panthamit Advisor

Asst.Prof.Dr.Pairut Kanjanakaroon Co-advisor

ABSTRACT

250737

This study was designed study the local economy, trade and investment, merchants through The Chiang Khong district, Chiang Rai province under the ASEAN community and the factors influencing the investment decisions of entrepreneurs. This study also investigated barriers to trade between Thai – Laos, in the Chiang Khong district, and the Chiang Rai province under the ASEAN community.

The were used in this study secondary data. Through collecting and analyzing information from various sources, and interviewing three groups: government officials, private sector officials, and commercial enterprises, including 30 patients. These data were compiled and presented using descriptive statistics.

The results showed that the impact of trade on the northern border, in the Chiang Khong area, on the local economy under the ASEAN community, shared increases trends in trade and investment, as well as opportunities to expand trade and investment with the city of Sand Creek, Laos. The Laos government measures the performance of staff and the promotion of investment. This influences the decision to invest in a business district of the city of Chiang Khong and Huay Sai.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญภาพภาคผนวก	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตการศึกษา	7
1.5 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	9
2.1.1 เศรษฐกิจระหว่างประเทศในด้านการรวมตัวทางเศรษฐกิจ	9
2.1.2 การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage)	10
2.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	21
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	21
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	24
3.4 วิธีการศึกษา/วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา	24

บทที่ 4 ผลการศึกษา	26
4.1 ข้อมูลทั่วไป	26
4.2 ลักษณะของการประกอบธุรกิจการค้าชายแดน	28
4.3 ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน	37
4.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน	48
4.5 มาตรการของภาครัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับระบบการค้าชายแดน ในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	52
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	58
5.1 สรุปผลการศึกษา	58
5.2 ข้อเสนอแนะ	71
5.3 ข้อจำกัดของการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก ข้อมูลอำเภอเชียงของ	76
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถาม	87
ประวัติผู้เขียน	101

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 มูลค่าการค้า ไทย-ลาว ในเขตอำเภอเชียงของปี 2551-2555	3
1.2 สินค้านำเข้าสูงสุด 10 อันดับ ประจำปี 2554	5
1.3 สินค้าส่งออกสูงสุด 10 อันดับ ประจำปี 2554	6
4.1 ข้อมูลทั่วไป	27
4.2 ลักษณะของผู้ประกอบการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ	29
4.3 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเชียงของ	29
4.4 มูลค่าของสินค้าหรือธุรกิจโดยเฉลี่ยต่อเดือนในเขตอำเภอเชียงของ	30
4.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของธุรกิจที่ทำการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ	30
4.6 จำนวนประเทศคู่ค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ	31
4.7 รูปแบบการติดต่อทางธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดน ในเขตอำเภอเชียงของ	31
4.8 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจการค้ากับประเทศคู่ค้าของผู้ประกอบการ ในเขตอำเภอเชียงของ	32
4.9 ช่องทางผ่านทางการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงของ ที่ใช้ช่องทางผ่านเขตสามอำเภอของจังหวัดเชียงราย	32
4.10 ประเภท ชนิด ลักษณะของสินค้าหรือรูปแบบทางธุรกิจของผู้ประกอบการ ในเขตอำเภอเชียงของ	33
4.11 การทำธุรกรรมทางการเงินของกลุ่มผู้ประกอบการในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ	34
4.12 ลักษณะหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในเขตอำเภอเชียงของ	35
4.13 มูลค่าการค้าชายแดนหรือสินค้าที่ต้องรับผิดชอบโดยเฉลี่ยต่อเดือน ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในเขตอำเภอเชียงของ	36
4.14 เขตอำเภอที่ต้องปฏิบัติงานและรับผิดชอบ และจำนวนช่องทางการค้า ที่ต้องรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในเขตจังหวัดเชียงราย	37
4.15 ปัญหาด้านรูปแบบหรือลักษณะทางการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดน	38
4.16 ปัญหาด้านรูปแบบหรือลักษณะทางการค้าในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	39

4.17 ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการสื่อสารของผู้ประกอบการค้าชายแดน	40
4.18 ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	41
4.19 ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านมาตรการของภาครัฐ ของกลุ่มผู้ประกอบการ	42
4.20 ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านมาตรการของภาครัฐ ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	43
4.21 ผลกระทบทางธุรกิจการค้าระหว่างประเทศต่อการเตรียม สู่ประชาคมอาเซียนในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน	44
4.22 ผลกระทบทางธุรกิจการค้าระหว่างประเทศต่อการเตรียม สู่ประชาคมอาเซียนในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	44
4.23 การค้าระหว่างประเทศเมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อย่างเต็มตัวในปี 2558 ในมุมมองผู้ประกอบการค้าชายแดน	45
4.24 การค้าระหว่างประเทศเมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มตัว ในปี 2558 ในมุมมองเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	46
4.25 มูลค่าการค้าก่อนเปิดประชาคมอาเซียนและหลังการเปิด ประชาคมอาเซียนในมุมมองผู้ประกอบการค้าชายแดน	47
4.26 มูลค่าการค้าก่อนเปิดประชาคมอาเซียนและหลังการเปิด ประชาคมอาเซียนในมุมมองเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	48
4.27 ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	51
4.28 ความรู้ความเข้าใจในนโยบายและโครงการของภาครัฐ ในด้านการเตรียมความพร้อมต่อการเตรียมสู่ประชาคมอาเซียน	53
4.29 มาตรการหรือนโยบายต่างๆของภาครัฐ ส่งผลต่อชายแดน ในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	53
4.30 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเกี่ยวกับการค้าชายแดน โดยรวม มีความรู้ความสามารถและมีอัตรากำลังเพียงพอหรือไม่ ที่จะรองรับ การขยายตัวเศรษฐกิจในพื้นที่	54

- 4.31 การค้าชายแดนในพื้นที่ที่มีความพร้อมหรือต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัว
 มากน้อยแค่ไหน เพื่อยกระดับการค้าเป็นมาตรฐานสากล
 ของการค้าระหว่างประเทศ 55
- 4.32 การเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนธุรกิจของผู้ประกอบการ
 ในเขตอำนาจของ จังหวัดเชียงราย หากรูปแบบทางการค้าเปลี่ยนไป
 เนื่องจากนโยบายหรือมาตรการของภาครัฐ 56
- 4.33 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างเข้มงวดทางด้านการนำเข้าสินค้า
 จะส่งผลกระทบต่อระบบการค้าชายแดนและปัจจัยอื่นๆมากน้อยแค่ไหน 57
- 5.1 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในอำเภอเชียงของ 65

สารบัญภาพ

รูป	หน้า	
1.1	สัดส่วนสินค้านำเข้าในเขตอำเภอเชียงของ 10 อันดับ ปี 2554	4
1.2	สัดส่วนสินค้าส่งออกในเขตอำเภอเชียงของ 10 อันดับ ปี 2554	5
2.1	ลำดับชั้นของการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage)	11
2.2	กลยุทธ์การสร้างความได้เปรียบในการการแข่งขันในมิติด้านนวัตกรรม	13
3.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	22
5.1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	59
5.2	ลักษณะของการประกอบธุรกิจการค้าชายแดน	60
5.3	ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน	63
5.4	ผลกระทบและแนวโน้มของการค้าชายแดน	64
5.5	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน	66
5.6	แสดงมูลค่าการค้านำเข้า-ส่งออก ในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	69
5.7	มาตรการของภาครัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับระบบการค้าชายแดน ในเขตอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย	69

สารบัญภาพภาคผนวก

รูปภาคผนวก

1 ก แผนที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

หน้า

77